

BÖLÜM 1

ANNE DOSTU HASTANE YAKLAŞIMI

Betül YAVUZ¹

Leman Mürüvvat ERKAYA²

GİRİŞ

Bu derlemede pediatri hemşiresinin rolleri arasında yer alan bütüncül ve aile merkezli bakımda katkı sağlayan anne dostu hastane yaklaşımı ele alınmıştır.

Gebelik süresince, doğumda ve postpartum dönemlerde verilen sağlık hizmetleri, doğumdan sonra anne ve yenidoğanın hayatta kalması ve sağlıklarının sürdürülmesi bakımından oldukça önemlidir (HÜNEE, 2019). Doğumdan sonra ilk 24 saat verilen bakımın kalitesi, emzirmenin başarılı bir şekilde başlatılması ve sürdürülmesi için kritik öneme sahiptir (AbuElYazeed & ark., 2012). Bu bağlamda doğum sağlık kuruluşunda iyi bir tıbbi müdahale ve hijyenik koşullarda gerçekleştirildiğinde, doğum sancılarının başladığı sırada ve doğum anında komplikasyon ve enfeksiyon gelişme riskini azaltmaktadır (HÜNEE, 2019). Ülkemizde TNSA 2018 verilerine göre, araştırmadan önceki son 5 yılda doğumların neredeyse tamamının (%99) sağlık kuruluşunda (%59'u kamu sektörü, %40'i özel sektör), %1'inden daha azının ise evde gerçekleştiği belirtilmiştir (HÜNEE, 2019).

Günümüzde anne ve bebek sağlığını tehdit eden önemli sorunlardan biri de sezaryen doğumun vajinal doğumun alternatifi gibi algılanması (Serçekuş Ak, Vardar & Özkan, 2018; T.C. Sağlık Bakanlığı, 2018a) nedeniyle sezaryen doğum oranlarının gün geçtikçe artmasıdır (Serçekuş Ak, Vardar & Özkan, 2018; WHO, 2015). Oysaki güvenli cerrahi tedavi ve komplikasyonlarını yönetme imkanı olmayan ortamlarda gerçekleştirilen sezaryen doğumlar, önemli hatta bazen kalıcı komplikasyonlara, engelliliğe veya ölüme neden olabilmektedir. Bu bağlamda sezaryen doğum, anne ve bebeğin hayatını kurtarmada medikal olarak gerekli olduğu durumlarda endike olmalıdır. Bunların yanı sıra sezaryen doğum oranlarının maternal ve perinatal morbidite, pediatrik, psikolojik veya sosyal iyilik hali gibi diğer sonuçlar üzerindeki etkisi hala belirsizdir (WHO, 2015). Dünya Sağlık Ö-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, betul.yavuz@ksbu.edu.tr,

² MSc. Hemşire, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Evliya Çelebi Eğitim Araştırma Hastanesi, Vefa Ek Hizmet Binası, Psikiyatri Servisi. lme43@hotmail.com,

KAYNAKLAR

- AAP (American Academy of Pediatrics). (2012). Breastfeeding and the use of human milk. *Pediatrics*, 129(3), 827-841. Doi: 10.1542/peds.2011-3552.
- AbuElyazeed, A.A., Abul-Fadl, A.M., Noseir, M. & ElMahdy, M.H. (2012). Promoting Mother Friendly Practices As A Strategy Towards Baby Friendly Hospitals. *MCFC-Egyptian Journal of Breastfeeding*, 4, 99-115.
- Başgöl, Ş. & Oskay, Ü. (2014). Ana Çocuk Sağlığı Hizmetlerinin Geliştirilmesinde Anne Dostu Hastane Modeli. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(2), 125-129.
- CIMS (2016). The history of CIMS. (25.07.2021 tarihinde <http://www.motherfriendly.org/> adresinden ulaşılmıştır).
- Erbaydar, N. (2021). Mother-friendly hospital programme of Turkey: national intervention to improve the quality of maternity services. *EMHJ*, 27(2), 202-210. (01/06/2021 tarihinde <https://applications.emro.who.int/emhj/v27/02/1020-3397-2021-2702-202-210-eng.pdf?ua=1&ua=1> adresinden ulaşılmıştır).
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etüdları Enstitüsü (2019). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2018. TÜBİTAK, Ankara. (01/06/2021 tarihinde http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2018/rapor/TNSA2018_ana_Rapor.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Lothian J. A. (2007). The Coalition For Improving Maternity Services: Evidence Basis For The Ten Steps of Mother-Friendly Care. *The Journal of Perinatal Education*, 6(1), 1S-4S. Doi: 10.1624/105812407X173119
- Moore, E., Bergman, N., Anderson, G. & Medley, N. (2016). Early Skin to Skin Contact for Mothers and Their Healthy Newborn Infants. *Cochrane database Syst Rev.*, 25;11. Doi: 10.1002/14651858.CD003519.pub4
- Serçekuş Ak, P., Vardar, O. & Özkan, S. (2018). Anne Dostu Hastanelerin Yaygınlaşması Türkiye İçin Neden Önemlidir? *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1), 25-29.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2018a). Anne Dostu Hastane Eğitimci Rehberi. Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Kadın ve Üreme Sağlığı Dairesi Başkanlığı, Ankara. (25/07/2021 tarihinde <https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/Eklenti/33203/0/anne-dostu-hastaneek0a6335e-c-4d6f-4c05-a29f-1f0e9bb03241---kopyapdf.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2018b). Anne Dostu Hastane Genelgesi/. (25/07/2021 tarihinde <https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/Eklenti/33217/0/anne-dostu-hastaneek8ff310b4-c-fa1-42dc-94a3-868c16378e79---kopyapdf.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2021). Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı. Anne Dostu Hastane Programı. (25/07/2021 tarihinde <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kadin-ve-ureme-sagligi-programlari/anne-dostu-hastane-program%C4%B1.html> adresinden ulaşılmıştır).
- The Mother-Friendly Childbirth Initiative The First Consensus Initiative of the Coalition for Improving Maternity Services (1997). *Journal of Nurse-Midwifery*, 42(1), 59-63. Doi:10.1016/s0091-2182(96)00133-4
- TÜSEB (Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü) (2018). Ulusal Anne ve Bebek Dostu Hastane Kriterleri ve Unvan Alan Hastaneler Listesi. Türkiye Anne Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü. (01/06/2021 tarihinde https://www.tuseb.gov.tr/tacese/uploads/genel/files/yayinlar/raporlar/TACESE_2018_anne_bebek_dostu_hastane_kriterleri_liste.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- UNICEF (2021a). Baby-Friendly Hospital Initiative Ten Steps to Successful Breastfeeding, From UNICEF and The World Health Organization. (27/07/2021 tarihinde <https://www.unicef.org/documents/baby-friendly-hospital-initiative> adresinden ulaşılmıştır).
- UNICEF (2021b). Baby-Friendly Hospital Initiative Skin to Skin Contact. (27/07/2021 tarihinde <https://www.unicef.org.uk/babyfriendly/baby-friendly-resources/implementing-standards-resources/skin-to-skin-contact/> adresinden ulaşılmıştır).
- Wilson, H. (2015). Health Promotion of The Newborn and Family. In M.J. Hockenberry, D. Wilson (Eds). *Wong's Nursing Care of Infants and Children* (10th ed., pp. 243-294). St. Louis: Elsevier.
- World Health Organization (2015). WHO statement on caesarean section rates. (25/07/2021 tarihinde)

- hindehttp://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/161442/WHO_RHR_15.02_eng.pdf?sequence=1 adresinden ulaşılmıştır).
- World Health Organization (2021). Caesarean section rates continue to rise, amid growing inequalities in access: WHO. Rising rates suggest increasing numbers of medically unnecessary, potentially harmful procedures. (27/07/2021 tarihinde <https://www.who.int/news/item/16-06-2021-caesarean-section-rates-continue-to-rise-amid-growing-inequalities-in-access-who> adresinden ulaşılmıştır).
- World Health Organization and the United Nations Children's Fund (UNICEF) (2020). Protecting, promoting and supporting breastfeeding: the Baby-friendly Hospital Initiative for small, sick and preterm newborns (27/07/2021 tarihinde <https://www.who.int/publications/i/item/9789240005648> adresinden ulaşılmıştır).
- World Health Organization (WHO). (2013). Implementation of the Baby-friendly Hospital Initiative. (27/07/2021 tarihinde https://www.who.int/elena/titles/bbc/implementation_bfhi/en/ adresinden ulaşılmıştır).
- World Health Organization (WHO). (2018). Implementation Guidance: Protecting, Promoting and Supporting Breastfeeding in Facilities Providing Maternity and Newborn Services. The Revised Baby-Friendly Hospital Initiative. Geneva. (01/06/2021 tarihinde <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/272943/9789241513807-eng.pdf?sequence=19&isAllowed=y> adresinden ulaşılmıştır).